

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

ЧАЛЮК ЮЛІЯ ОЛЕКСІЇВНА

УДК 339. 92: 316. 42 (043. 3)

**СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН
В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі міжнародного менеджменту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
Данилюк Наталія Іванівна,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
доцент кафедри міжнародного менеджменту

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Сіденко Світлана Володимирівна,
Інститут міжнародних відносин
Національного авіаційного університету,
завідувач кафедри міжнародних економічних
відносин і бізнесу

кандидат економічних наук, доцент
Відякіна Марія Миколаївна,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин.

Захист дисертації відбудеться «29» грудня 2015 року о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.02 ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Міністерства освіти і науки України за адресою: 03680, м. Київ, проспект Перемоги 54/1, ауд. 203.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» за адресою: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська 49-Г, к. 601.

Автореферат розісланий «27» листопада 2015 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
доктор економічних наук, професор

Л.Л.Антонюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У постіндустріальній парадигмі людські ресурси є головним джерелом соціально-економічного прогресу, а їх розвиток – пріоритетом національних і міжнародних регуляторних політик. Маючи унікальну комбінацію природних умов, науково-технологічних і економічних потенціалів, законодавчих і соціальних стандартів та інститутів, національних і корпоративних культурно-ціннісних традицій та орієнтирів тощо, країни і регіональні угруповання реалізують різні моделі регулювання соціальних відносин. Завдяки високій міжнародній мобільності та під впливом глобалізації, системи соціального регулювання трансформуються як за масштабами впливу, так і в якісно-структурному аспекті. Поглиблення глобальних асиметрій і соціальної нестабільності актуалізує проблему міжнародного регулювання соціальних відносин та їх глобальної координації у руслі прогресивних загальноцивілізаційних тенденцій.

Ця наукова проблема, маючи глибоке гносеологічне коріння у спадщині видатних мислителів минулого, з часом набула незаперечної пріоритетності у соціально-економічних дослідженнях. Глобальним проблемам регулювання соціальних відносин присвятили свої праці зарубіжні науковці: Дж. Бассет, І. Беверидж, І. Бентам, Г. Беккер, Є. Дюркгейм, Г. Еспінг-Андерсен, К. Ерроу, Л. Ерхард, Ф. Знанецький, Дж. Каулієр-Грайс, Дж. Кейнс, У. Лоренц, Р. Мішра, В. Ойкен, Д. Роулс, А. Сміт, Дж. Стігліц, Т. Стюарт, Р. Тітмусс, П. Уїлдінг, Ф. Уїльямс, М. Фрідман, Ф. Фукуяма, Ф. Хайєк, А. Х'юберт, П. Штопка та інші.

Фундаментальні проблеми економічного розвитку і регулювання соціальної сфери перебувають у центрі уваги відомих українських вчених: Л.Л. Антонюк, М.М. Відякіної, В.М. Гейця, О.А. Грішнєвої, Н.І. Данилюк, Н.М. Дєєвої, Г.А. Дмитренка, Т.А. Заяць, Т.В. Кальченка, А.М. Колота, І.О. Курило, В.І. Куценко, Е.М. Лібанової, Д.Г. Лук'яненко, О.В. Макарової, В.М. Новікова, В.В. Онікієнка, Я.В. Остафійчука, Є.Г. Панченка, А.М. Поручника, У.Я. Садової, С.Е. Сардака, Т.В. Семигіної, С.В. Сіденко, Я.М. Столярчук, Т.М. Циганкової, В.І. Чужикова та багатьох інших.

Однак, незважаючи на зростаючу кількість наукових публікацій, окремі аспекти розвитку соціальної сфери глобальної економіки є недостатньо дослідженими. Подальшого поглибленого аналізу потребує, насамперед, багаторівнева система регулювання соціальних відносин. Для України нагальною є потреба наукового обґрунтування соціальної політики, адаптивної до європейських глобальних стандартів. Це зумовило вибір теми дисертації, її мету, завдання, логіку дослідження та структуру.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в межах: міжкафедральної науково-дослідної теми «Стратегія національного розвитку в парадигмі глобальної економічної політики» (номер державної реєстрації 0111U007630) факультету міжнародної економіки і менеджменту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Автором особисто досліджено концептуальні засади формування дієвої системи соціальної відповідальності бізнесу до розділу 6 «Імперативи становлення глобального менеджменту» (п.п. 6.4 «Відповідальність і етика у глобальному корпоративному

менеджменті»). Положення і висновки роботи є складовою науково-дослідної фундаментальної теми за кошти державного бюджету «Ресурси і моделі конкурентоспроможного розвитку країн в умовах економічної глобалізації: євроінтеграційний проект України» (номер державної реєстрації 0115U002368). Автором особисто підготовлено підрозділ «Соціальний ресурс глобального економічного розвитку».

Матеріали дисертації були також використані при розробці пропозицій у грантовому проекті Міністерства соціальної політики України та Світового Банку «Модернізація системи соціальної підтримки населення України 2014–2020» (номер угоди 8404–UA від 9 липня 2014 р.). Рекомендації автора стосувалися науково-практичних заходів реалізації державної політики щодо імплементації в Україні європейських соціальних стандартів.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є теоретичне узагальнення умов, факторів та особливостей формування глобальної системи регулювання соціальних відносин у процесі їх еволюції, обґрунтування засад та інструментів ефективних національних політик у цій сфері.

Виходячи із зазначеної мети та відповідно до логіки дослідження (рис. 1), у роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- дослідити процеси соціалізації глобального економічного розвитку;
- систематизувати та розширити понятійний апарат щодо визначення змісту і ролі соціальних факторів у суспільному прогресі;
- проаналізувати тенденції розвитку соціальної сфери глобальної економіки;
- визначити принципи та ключові компоненти регулювання соціальних відносин у глобальній економіці;
- оцінити рівень соціалізації національних економік;
- виявити інтегративні особливості соціальної політики Європейського Союзу;
- розкрити механізми регуляторного впливу міжнародних організацій на розвиток соціальної сфери;
- здійснити ідентифікацію інструментів міжнародного соціального фінансування;
- охарактеризувати форми міжнародного регіонального та глобального співробітництва у контексті соціального розвитку України;
- обґрунтувати напрями реформування соціальної політики України у відповідності з європейськими принципами та стандартами.

Об'єктом дослідження є процеси розвитку соціальної сфери в умовах економічної глобалізації.

Предметом дослідження є принципи, форми, методи та інструменти регулювання соціальних відносин в глобальній економіці.

Методи дослідження. Методологічну й теоретичну основу дослідження сформували роботи провідних вітчизняних і зарубіжних учених. Дослідження виконане з використанням як загальнонаукових, так і спеціальних методів і прийомів економічного аналізу і синтезу, а саме: *історико-логічний метод* (під час ідентифікації

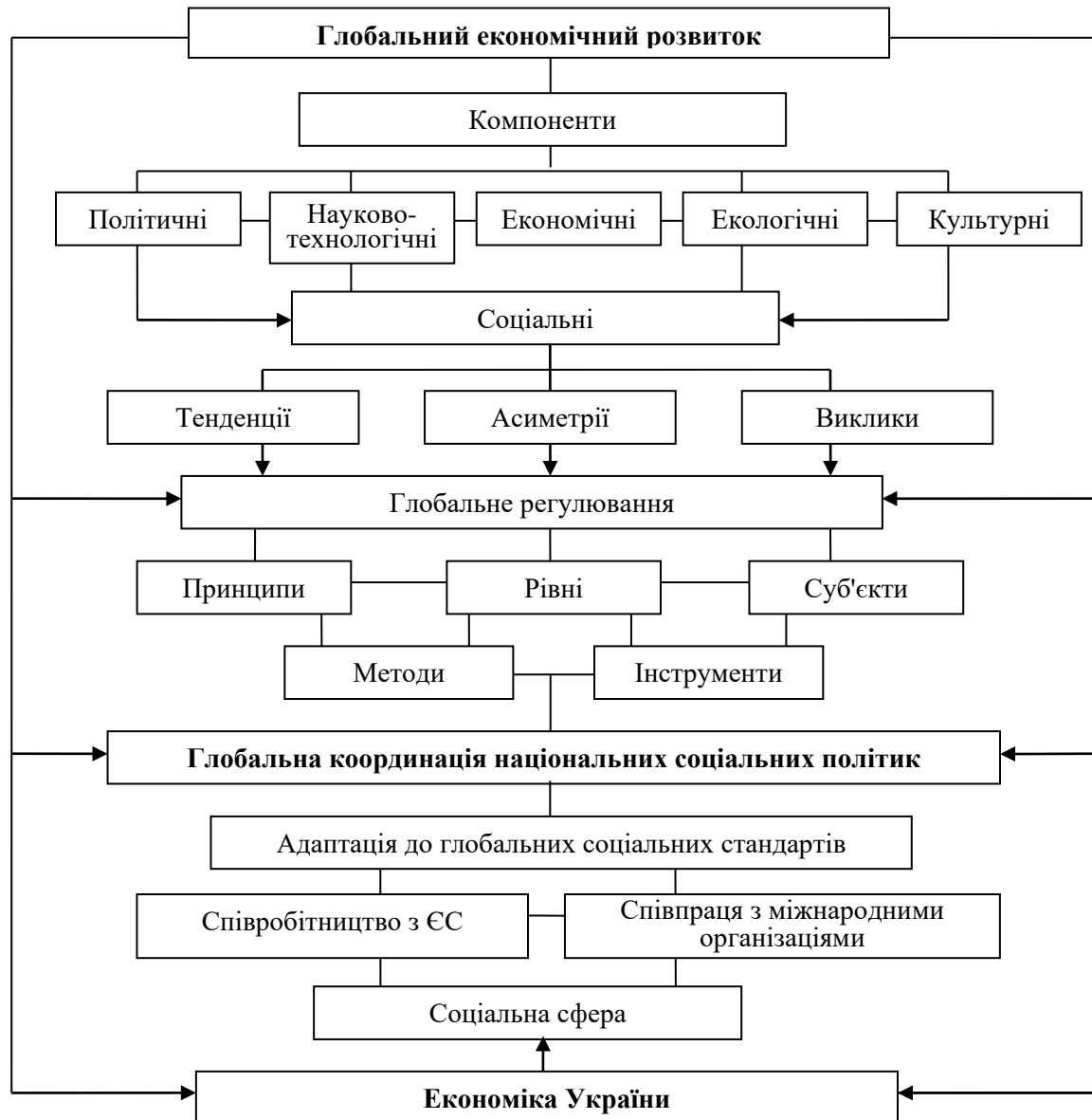

Рис. 1. Логіка дисертаційної роботи

понять «соціальні відносини», «соціальна сфера», «спеціалізовані установи ООН соціального характеру» – пп. 1.1, 2.3, визначення причин підвищення ролі глобальних інститутів соціального регулювання, дослідження еволюції національних систем соціальних послуг та історичного процесу формування європейських соціальних стандартів – пп. 1.1, 1.3, 2.1, 2.2); *структурно-факторний аналіз* соціально-економічних процесів і явищ (під час дослідження регуляторного впливу міжнародних організацій на розвиток соціальних відносин, розкриття методології управління, ефективних механізмів та пріоритетних принципів регулювання соціальної сфери на міжнародному, регіональному та національному рівнях, а також визначення структурно-функціональних характеристик глобальних соціальних дисбалансів – пп. 1.2, 1.3, 2.3); *методи кількісного та якісного порівнянь* (під час покраїнового аналізу масштабів та динаміки соціальних витрат з боку державного та корпоративного секторів, оцінці відповідності вітчизняних соціальних стандартів глобальному рівню,

з'ясування моделей соціалізації економіки – пп. 1.3, 2.1, 3.3); *експертних оцінок та прогнозний* (під час обґрунтування інституційно-правового механізму адаптації України до глобальних соціальних стандартів та напрямів реформування сучасних соціальних відносин – пп. 3.1, 3.2, 3.3), *та статистичний метод* (під час обробки й узагальнення статистичних даних та їх відображення у таблицях та рисунках – пп. 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3).

Інформаційною та статистичною базами роботи виступають монографічні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, матеріали та аналітичні звіти міжнародних урядових та неурядових організацій (зокрема, ОЕСР, Європейської Комісії, Ради Європи, ЕКОСОП, Соціального комітету ООН, ПРООН, Групи Світового банку, МОП, ЮНЕСКО, ФАО, ВООЗ, Всесвітнього економічного форуму та інших), результати наукових досліджень ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, Закони України та Укази Президента України, офіційні публікації Державного комітету статистики України та Міністерства соціальної політики України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті змісту ключових аспектів соціалізації глобальної економіки, концептуальному узагальненні сутності глобального регулювання соціальних відносин, обґрунтуванні доцільності глобальної координації національних соціальних політик.

Найважливіші результати, що характеризують наукову новизну дисертаційного дослідження і виносяться на захист, полягають у такому:

уперше:

– комплексно розкрито компоненти системи багатостороннього регулювання соціальних відносин у глобальній економіці з визначенням його сфер (людський розвиток, трудові відносини, соціальні гарантії, міжнародна міграція), принципів (кооперації, солідарності, субсидіарності, гнучкості, прозорості, недискримінації, культурної диференціації), рівнів (корпоративного, регіонального, національного, міжнародного та глобального), суб'єктів (національні уряди, надурядові регіональні і міжрегіональні структури, міжнародні організації, неурядові національні і міжнародні установи, асоціації, федерації, громадські рухи), методів та інструментів (нормативних, організаційних, фінансових, інформаційно-комунікаційних, психологічних); доведено, що лише ефективно діюча система глобального регулювання соціальних відносин здатна забезпечити не тільки гармонізацію соціальних інтересів на засадах загальноцивілізаційних цінностей, але й зменшення внутрішньокраїнової, міжкраїнової та міжрегіональної соціальної поляризації і розриву у рівнях доходів, вирішення глобальних соціальних проблем (бідності і голоду, хвороб і дитячої смертності, охорони материнства і дитинства, гендерної нерівності, доступності освіти, якості навколишнього середовища) та інституційних, економічних, інформаційних асиметрій у сфері трудових відносин; акцентовано увагу на новітніх пріоритетах регулювання соціальних відносин для вирівнювання міграційних асиметрій, пов'язаних із «відпливом умів», торгівлею людьми, переміщенням біженців із зон локальних та глобальних конфліктів;

удосконалено:

– положення, що характеризують якість трудового життя не тільки у вигляді традиційних ключових параметрів людської діяльності (тривалість робочого тижня, розмір заробітної плати після її оподаткування тощо), але й з виокремленням особливостей мотивації, урахуванням крос-культурного середовища у межах чотирьох кластерів: комфортного (Велика Британія, країни Північної Європи, США, Канада, Франція) зі сприятливим співвідношенням між високими доходами та відносно коротким робочим тижнем і переважно нетрудовою мотивацією (розваги, сімейне життя, дружнє спілкування, участь у громадських справах); дискомфортного (Китай, Індія, Японія) із тривалим робочим тижнем, невисоким рівнем доходів та переважно трудовою мотивацією (матеріальна винагорода, умови і зміст праці, участь у прийнятті рішень, залучення до командної роботи); бідності (Греція, Бразилія, пострадянські країни), в якому відносно короткий робочий тиждень поєднується із вкрай низьким, на порядок меншим ніж у комфортному кластері, рівнем оплати праці, з пануванням виключно трудової мотивації; збалансований (Німеччина, Австрія, Швейцарія), в якому високі доходи поєднуються із напруженим робочим тижнем і збалансованою мотивацією. Виявлено, що таке позиціонування країн спричинено як рівнем їх соціально-економічного розвитку, так і особливостями функціонування національних соціальних інститутів (рівень і якість демократії, вплив профспілок, доступ до освіти, соціальне розшарування, специфіка культурного середовища);

– концептуалізацію інноваційних механізмів міжнародного соціального фінансування, коли поряд з традиційними враховуються і нові інструменти, за допомогою яких: по-перше, реструктуризуються борги (схеми списання заборгованості, механізм заміни боргових зобов'язань витратами на розвиток соціальної сфери); по-друге, знижуються ризики (мобілізація коштів для покриття ризиків, пов'язаних з охороною здоров'я та стихійними лихами за допомогою цільових міжнародних програм надання гарантій та страхування); по-третє, залучаються добровільні приватні внески (пошук та мотивація донорів з отриманням ліцензії на використання відомих торгових марок в обмін на пожертвування частини прибутків до Глобальних фондів (боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією). При цьому ресурси соціального фінансування мають різні джерела: державні бюджети, що включають узгоджені на міжнародному рівні податки (на авіаквитки, фінансові та валютні операції, викиди вуглецю, податок Тобіна на купівлю-продаж акцій, облігацій і похідних інструментів в ЄС); глобальні фонди, включаючи нові випуски СПЗ МВФ, використання незадіяних СПЗ країн із великими валютними резервами як «кредитного плеча» для збільшення соціальних інвестицій, надходження від використання частини загальних ресурсів, наприклад, від розробки корисних копалин морського дна в міжнародних водах;

дістали подальшого розвитку:

– класифікація країнових моделей соціалізації економіки на критеріальній основі Індексу людського розвитку: соціал-демократична, що ґрунтується на соціальних пріоритетах діяльності місцевих органів влади та цільовому перерозподілі податків за участю приватного сектору (Данія, Швеція, Фінляндія); консервативна, в основі якої

лежить акумуляція фінансових ресурсів для забезпечення високого рівня соціальних витрат при обов'язковому їх страхуванні (Німеччина, Австрія, Франція); ліберальна, орієнтована на соціальний захист непрацюючих та бідних верств населення при ключовій ролі держави (США, Ірландія, Канада, Велика Британія); католицька, акцентована на підтримку сім'ї при вкрай слабкій системі страхування і низькому рівні витрат на соціальне забезпечення (Іспанія, Греція, Португалія); патерналістська, що спрямована на вирівнювання доходів, забезпечення зайнятості населення, підтримку колективізму та солідарності у доходах (Японія, Південна Корея, Тайвань). Показано, що відмінності цих моделей сприяють розвитку співпраці Південь-Південь з обміну ресурсами, технологіями і знаннями у контексті формування нового економічного порядку із соціально справедливою глобалізацією на противагу відносинам Північ-Південь, оснований на неоліберальній моделі світового розвитку;

– методичний підхід до інтегральної оцінки розвитку соціальної сфери із застосуванням сукупності цільових індикаторів стосовно подолання бідності, забезпечення якісної освіти упродовж життя та гендерної рівності, зниження рівня дитячої смертності, поліпшення здоров'я матерів, запобігання руйнівних хвороб, екологічного комфорту. Даний підхід базується на розрахунку інтегрального індексу соціалізації, що відображає причинно-наслідкові зв'язки у виникненні соціальних проблем, показує невідповідності між динамікою суспільного фінансування та якістю соціальних послуг. За авторською позицією, соціальні видатки держави мають розглядатися не як витрати на утримання соціальної сфери, а як соціальні інвестиції, що сприяють людському розвитку, нейтралізації соціальних загроз та конфліктів;

– ідентифікація завдань та пріоритетів соціальної політики України (1991-2014 рр.), що механічно поєднала принципи соціал-демократичної та ліберальної моделей, коли при підвищенні індексу людського розвитку із 0,71 до 0,74, збереглося відставання не лише від розвинутих країн і країн-сусідів (Чехія – 0,86, Польща – 0,84, Угорщина – 0,84), але й від пострадянських держав (Росія – 0,77, Казахстан – 0,75, Білорусь – 0,77). Обґрунтовано доцільність прискорення руху до соціальних стандартів ЄС шляхом ефективного використання Європейського інструменту сусідства та партнерства на 2014-2020 рр., розширення соціально-економічного співробітництва в межах єврорегіонів, ратифікації у повному обсязі Європейської соціальної хартії та Європейського кодексу соціального забезпечення, що потребує ухвалення Соціального кодексу України, удосконалення діючого Кодексу законів про працю, послідовного втілення в практику корпоративного управління Європейської моделі соціальної відповідальності та партнерства.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати наукового дослідження можуть бути використані для обґрунтування соціально-економічних стратегій національного і регіонального розвитку, а також для вдосконалення механізмів та інструментів регулювання соціальної сфери, методик оцінювання її динаміки.

Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти розглянув викладені у Доповідній записці до Комітету висновки та рекомендації автора щодо формування мережевих навчальних закладів на двосторонніх та багатосторонніх основах та

диверсифікації освітнього процесу з використанням валідованих і франчайзингових програм. Окремі позиції з дослідження були враховані при підготовці Закону України «Про вищу освіту» у розділі XIII «Міжнародне співробітництво» (довідка № 04–24/15–865(182365) від 19. 09. 2014 р.).

Результати дослідження було використано також у поточній роботі Міністерства соціальної політики України при підготовці бюджетних запитів, інформаційно-аналітичних матеріалів, розробці пропозицій до грантового проекту Трестового фонду розвитку потенціалу країн Європи та Центральної Азії «Модернізація системи соціальної підтримки населення України 2014-2020». Рекомендації були викладені автором у Доповідній записці до Міністерства і стосувалися практичних заходів реалізації державної політики щодо імплементації в Україні європейських соціальних стандартів, впровадження децентралізованої системи надання соціальних послуг, адресної соціальної допомоги; розбудови інститутів соціального партнерства з метою стратегічного фандрейзингу, формування дієвої системи соціальної відповідальності бізнесу; контролю за використанням бюджетних коштів у сфері освіти за допомогою міжнародного інструментарію BOOST та у галузі охорони здоров'я за допомогою інформаційної системи GIS (довідка № 315/0/10–15 від 12.03.2015 р.).

Матеріали та результати дослідження впроваджено також у навчальний процес ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» під час розроблення методичного забезпечення та викладання дисциплін «Міжнародні організації», «Міжнародний менеджмент» та «Міжнародні стратегії економічного розвитку» студентам факультету міжнародної економіки і менеджменту (довідка від 12.05. 2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені у дисертаційній роботі та винесені на захист, одержані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки результатів дослідження доповідалися та обговорювалися на семи науково-практичних конференціях, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку» (м. Одеса, 21-22 грудня 2012 р.); XXI Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної економіки» (м. Львів, 28-29 грудня 2012 р.); Науково-методичній конференції КНЕУ «Від викладання дисциплін – до освоєння наук: трансформація змісту, технологій освітньої діяльності та розвиток педагогічної майстерності» (м. Київ, 31 січня 2013 р.); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Оценка роли экономических трансформационных процессов при формировании рыночных структур: методологический и практический аспекты» (м. Москва, 9 лютого 2013 р.); X Міжнародній науково-практичній конференції «Формирование экономического портрета национальной экономики и ее субъектов» (м. Санкт-Петербург, 14 вересня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Формування інформаційної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії» (м. Херсон, 14-15 березня 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка та управління господарським комплексом: теорія і практика сучасності» (м. Дніпропетровськ, 27 березня 2014 р.).

Публікації. Загалом за темою дисертації опубліковано 15 наукових праць загальним обсягом 5,5 друкованих аркуша, з них: 6 – у наукових фахових виданнях, 1 – у науковому фаховому виданні, що зареєстроване у міжнародних наукометричних базах даних, 1 – у зарубіжному виданні і 7 – в інших виданнях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг становить 204 сторінки комп'ютерного тексту. Робота містить 37 рисунків на 16 сторінках, 32 таблиці на 23 сторінках, 11 додатків на 15 сторінках. Список використаних джерел налічує 250 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність, сформульовано мету, основні завдання, визначено предмет і об'єкт дисертації, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну, показано практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про їх апробацію та публікацію.

У **розділі 1 «Соціальний компонент глобального економічного розвитку»** ідентифіковано дефініцію «соціальні відносини», розкрито принципи, критерії та цільові орієнтири функціонування соціальної сфери в ринкових умовах, досліджено соціальні виклики та асиметрії економічної глобалізації, визначено детермінанти та охарактеризовано інститути регулювання соціальних відносин.

В дисертації на багатокритеріальній основі ідентифіковано поняття соціальних відносин як систему сталих, постійно відтворюваних і різноманітних за змістом взаємозв'язків між індивідами та їх комбінаторними групами, що формуються в процесі спільної трудової та духовної діяльності і визначаються сферою прояву (індивідуальні, внутрішньорганізаційні, міжорганізаційні, комбіновані), мотивами (економічні, політичні, духовно-культурні), характером владних повноважень (субординація і координація), ступеню регламентації (офіційні і неофіційні), способами комунікації (міжособові і опосередковані), суб'єктивним сприйняттям (справедливі і несправедливі). Їх крос-рівнева глобальна гармонізація стає важливим фактором соціального прогресу, а недооцінка та ігнорування - призводять до серйозних викликів безпечному сталому розвитку.

Показано, що домінуюча протягом останніх десятиліть неоліберальна модель глобалізації, за умов нерівномірності розподілу світових ресурсів, призводить до зростання технологічних та інформаційних розривів між країнами-глобальними лідерами та іншими державами, що, в свою чергу, зумовлює соціально-економічні диспропорції та асиметрії, загострює глобальні соціальні проблеми (рис. 2).

Соціальна поляризація є наслідком, насамперед, зростаючого розриву у доходах країн світу. На сьогодні 20% найбагатших, так званий «золотий мільярд», отримують майже 83% світового доходу, а 20% найбідніших – 1,4%. Більш того, у 1 млрд чол. населення світу спостерігається нестача продовольства, а спалахи голоду із-за перенаселеності, стихійних лих, воєнних конфліктів почастишали до 30-ти щорічно проти 15-ти у 1980-ті роки.

Рис. 2. Формат аналізу глобальних соціальних асиметрій

Джерело: авторська розробка.

Сучасний методичний апарат оцінки соціальної нерівності через застосування оригінальних індексів багатомірної бідності, Аткінсона, Джині, квінтільного коефіцієнта, інтегрального індексу соціалізації дозволяє здійснювати багаторівневий комплексний аналіз розвитку соціальної сфери з охопленням базових індикаторів соціальних видатків бюджету та показників рівня життя, освіти, стану здоров'я населення тощо. Їх співвідношення у країнах з різною соціальною орієнтацією показують невідповідність між динамікою соціального фінансування та якістю соціальних послуг, коли соціальні видатки держави розглядаються як витрати на утримання соціальної сфери, а не як соціальні інвестиції у людський розвиток.

У роботі ідентифіковано та згруповано ресурси соціального фінансування: узгоджені на міжнародному рівні бюджетні надходження (податки на авіаквитки, фінансові та валютні операції, викиди вуглецю тощо); глобально узгоджений перерозподіл СПЗ на соціальні цілі, збільшення соціальних інвестицій за рахунок розробки корисних копалин морського дна в міжнародних водах.

Сформульовано принципи та визначено компоненти регулювання соціальних відносин у глобальній економіці, а також проаналізовано результативність нормативних, організаційних, фінансових, інформаційно-комунікаційних та психологічних інструментів, що використовуються на корпоративному, регіональному, національному, міжнародному та глобальному рівнях. Зроблено висновок, що

міжнародні регулятивні інститути потребують глибокої організаційно-функціональної трансформації для сприяння глобальній соціалізації на основі солідарного узгодження інтересів суб'єктів глобальної економіки – національних держав, регіональних інтеграційних угруповань, ТНК.

У розділі 2 «Аналіз систем міжнародного регулювання соціальної сфери» здійснено порівняльний аналіз соціалізації економік в сучасних країнових моделях, виявлено імперативи та особливості соціальної політики ЄС, проаналізовано результативність регулюючого впливу міжнародних організацій на розвиток соціальної сфери.

В дисертації здійснено їх багатокритеріальну систематизацію та охарактеризовано соціал-демократичну, консервативну, ліберальну, католицьку та патерналістську моделі. Моделі соціальної політики в економічно розвинутих країнах зберігають значну частину властивих їм історичних рис, інструментів розв'язання соціальних проблем і традиційних джерел фінансування. В залежності від масштабів і темпів реформування економіки, політичних уподобань та зовнішніх донорів, національних традицій та особливостей тощо використовуються ті чи інші комбінації регулятивних інструментів. Процеси глобалізації не призвели до гармонізації поглядів на соціальну політику та уніфікації соціальних програм, що у соціально-трудої сфері характеризує матриця якості трудового життя (рис. 3).

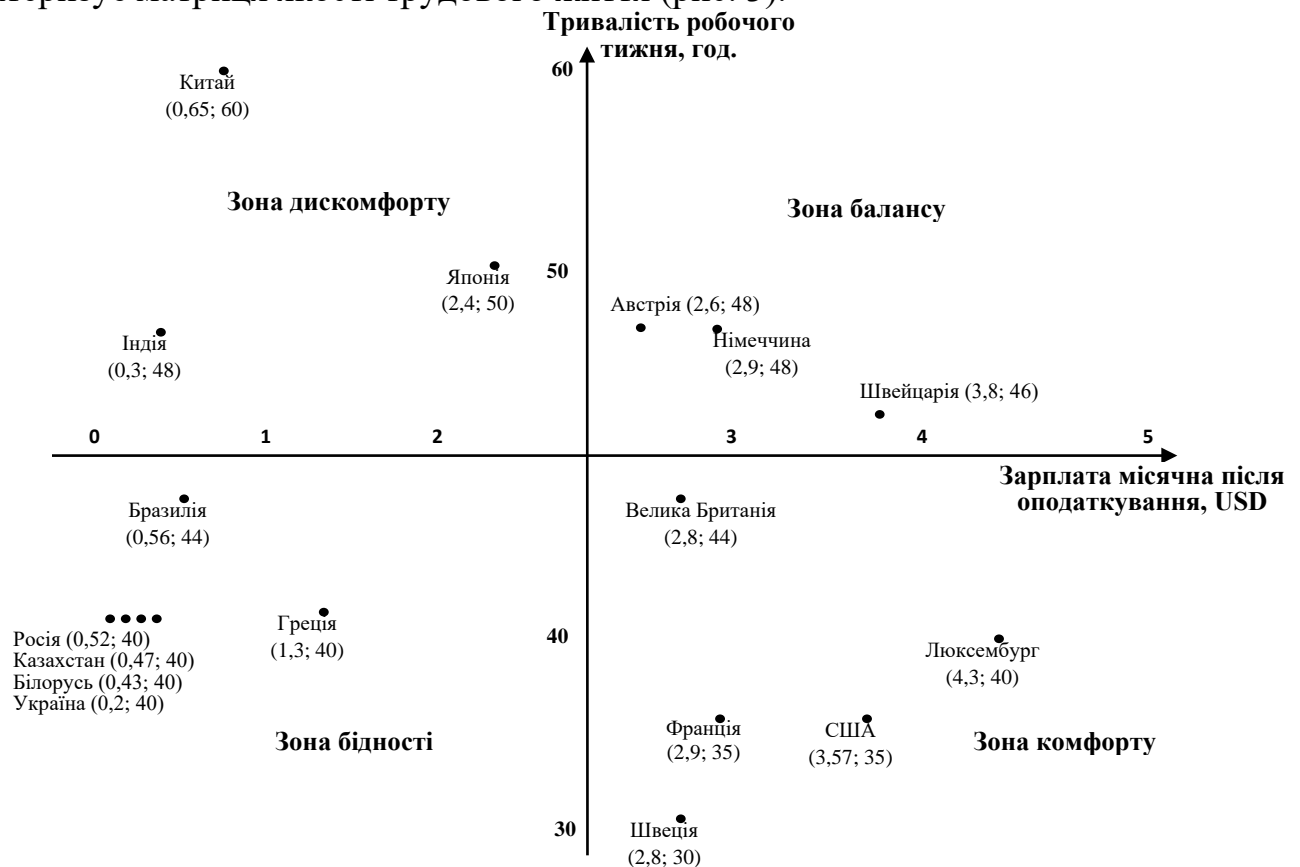

Рис. 3. Крос-культурна матриця якості трудового життя

Джерело: авторська розробка за даними МОП на січень 2015 р.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilo.org.wcms_/83429.pdf.

Акцентовано увагу на активізації співробітництва спеціалізованих установ ООН соціального характеру з міжнародними фінансовими організаціями, приватним сектором, країнами-донорами засобами стратегічного фандрейзингу, коли особливого значення набувають галузева співпраця, глобальна мережева масмедійна інформаційна координація, залучення міжнародних міжурядових та неурядових організацій. При цьому співпраця Південь-Південь на протигагу традиційними відносинам Північ-Південь через механізм трикутного співробітництва, наприклад «Індія – Бразилія – Південна Африка», передбачає обмін ресурсами, технологіями і знаннями між країнами, що розвиваються, у цілях сприяння формуванню нового економічного порядку, соціально справедливої глобалізації.

У дисертації проведено типологізацію та охарактеризовано міжнародні неурядові організації соціального спрямування за специфікою їх організаційних форм і особливостями функціонування – альянсів, асоціацій, комітетів, організацій, рад, служб, товариств, федерацій, фондів, фундацій, центрів, шкіл. На основі матричного SWOT-аналізу підтверджено зростання політичної ролі й соціальної активності таких організацій, що зумовлює необхідність більш чіткої регламентації їх статусності і стимулятивно-санкційних процедур. Потребують оновлення механізми і структура міжнародної допомоги із пріоритетом менш ризикових коротко- і середньострокових програм підтримки бідних країн, грантів на освіту й професійну підготовку, глобального аутсорсингу та аутстафінгу для створення нових робочих місць.

У розділі 3 «Глобальна координація розвитку соціальних відносин в Україні» досліджено стан, проблеми і перспективи соціального співробітництва України з ЄС, визначено пріоритети її співпраці з міжнародними організаціями, обґрунтовано напрями і показано можливості адаптації України до глобальних соціальних стандартів у соціальній сфері.

У дисертації підтверджено негативні тенденції у соціальній сфері української економіки, зумовлені як об'єктивно обумовленими соціальними втратами у періодах ринкової трансформації та глобальних економічних криз, так і суб'єктивними причинами внаслідок інституційної невизначеності, ігнорування потреб галузей, організацій і підприємств освіти, культури, охорони здоров'я, соціального забезпечення, громадського харчування, пасажирського транспорту, зв'язку тощо. Практично не розвивались сучасні інститути (науково-освітні гранти, страхова медицина, недержавні пенсійні фонди) та інфраструктура надання соціальних послуг, натомість зростала бюрократизація і корумпованість соціальних відносин. Посилена форс-мажорними геополітичними факторами соціальна сфера на сьогодні знаходиться у стані колапсу: за межею бідності в умовах зростаючих цін на енергоносії опинилась половина населення країни, рівень безробіття досяг 10%, імідж окремих професій знизився настільки, що загрожує руйнацією науково-технологічного потенціалу, міжнародна трудова міграція оцінюється у 5-7 млн. осіб, що створює атмосферу соціального песимізму. Такий стан потребує, з одного боку, внутрішньої соціальної консолідації у напрямі реальних реформаторських програм і дій, а з другого – цільового ефективного співробітництва з міжнародними організаціями та окремими країнами-донорами. На сьогодні його організаційно-правові та практичні засади

регулюються 18 рамковими урядовими та десятками неурядових договорів у сферах людського розвитку, освіти та охорони здоров'я, соціально-трудова відносин, ринку праці, соціального захисту й соціальної інтеграції.

Основним орієнтиром соціального співробітництва України з ЄС є Європейський інструмент сусідства та партнерства на 2014-2020 роки. Згідно з ним надається технічна допомога та фінансуються як національні, так і транскордонні проекти й пріоритетні тематичні програми міграції та біженців, людського і соціального розвитку, безпеки продуктів харчування, довкілля, розвитку органів самоврядування і громадських організацій. Індикативним критерієм соціалізації економіки можна вважати її відповідність європейським соціальним стандартам, закріпленим у Європейській соціальній хартії. Показано, що соціальні індикатори України суттєво відстають від європейських за показниками ВВП на душу населення, оплати праці, рівня життя населення, очікуваної тривалості життя при народженні, якості медичного обслуговування. Інституційний механізм впровадження європейських соціальних стандартів передбачає: ратифікацію у повному обсязі Європейської соціальної хартії та ухвалення Соціального кодексу України; вдосконалення діючого Кодексу законів про працю із використанням інструменту автоматичного коригування розміру мінімальної заробітної плати і прожиткового мінімуму у відповідності до фактичної і прогнозованої динаміки основних макроекономічних показників, впровадження нової методології розрахунку прожиткового мінімуму, формування інституту соціальної відповідальності українського бізнесу.

У дисертації проведено цільовий SWOT-аналіз соціального співробітництва у межах єврорегіонів «Буг» (Україна, Польща, Білорусь) і «Карпатський» (Україна, Польща, Румунія, Угорщина, Словаччина), що розглядаються як ефективні регіональні інструменти прискорення соціально-економічних перетворень у євроінтеграційному напрямі (табл. 1.)

Таблиця 1

SWOT-аналіз програм соціального партнерства у межах єврорегіонів «Буг» і «Карпатський»

Сфери	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Трудова	близькість прикордонних територій, невисокі затрати на робочу силу, етнічна та культурна різноманітність	низький рівень доходів на душу населення	інтеграція місцевих ринків праці, стримування трудової еміграції	структурна невідповідність національного ринку праці, маргіналізація певних груп населення
Освітня	висока якість людського капіталу (рівень освіти та професійної кваліфікації)	безробіття молоді, мовний бар'єр, застаріла система соціального захисту	більша доступність та вища якість освіти, транскордонна передача ноу-хау та професійних навичок	еміграція кваліфікованої молоді та «відтік мізків»
Інституційна	охоплення сучасними соціальними послугами всієї території регіону	інституційна несумісність, відмінності в місцевому адмініструванні	розвиток громадянського суспільства, покращення зв'язків між місцевими органами влади та місцевими громадами, обмін досвідом у сфері самоврядування	суперечності між локальними та національними інститутами соціального розвитку і захисту, соціальні конфлікти

Джерело: авторська розробка на основі даних ENPI Cross-Border Cooperation Programme 2007–2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.huskroua-cbc.net/ua>.

Загалом, адаптація України до глобальних соціальних стандартів можлива за умови системного реформування економіки шляхом модернізації її реального і фінансового секторів та розвитку соціальної інфраструктури із проведенням синхронізованої за завданнями, термінами та темпами соціальної політики.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання щодо виявлення ключових тенденцій соціалізації глобальної економіки та особливостей формування системи регулювання розвитку соціальної сфери на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Це дало можливість автору сформулювати ряд висновків теоретичного та практичного значення.

1. Соціальна сфера, що об'єднує суспільно орієнтовану сукупність інститутів, галузей, підприємств, організацій і установ, а також видів діяльності з надання соціальних послуг з відповідною інфраструктурою, завжди була у центрі уваги вчених-економістів, політиків, професійних та громадських рухів, оскільки її стан, з одного боку, безпосередньо впливає на якість життя та відтворення людських ресурсів, а з другого боку, віддзеркалює рівень зрілості економічних відносин та їх ключові протиріччя. Протягом останніх десятиліть посилюється соціалізація макро- та мікроекономічних систем, формуються і розвиваються інституційні, організаційно-економічні та фінансові механізми забезпечення соціального розвитку.

2. На початку ХХІ ст. відбувається небувале посилення впливу економічної глобалізації неоліберального типу на соціальні відносини корпоративного, галузевого, регіонального, національного та міжнародного рівнів. Нерівномірність ресурсного забезпечення, науково-технологічного і економічного розвитку зумовила глобальну соціальну поляризацію, включаючи внутрішньокраїнові, міжкраїнові, міжрегіональні соціально-трудова диспропорції і асиметрії, а також загострення глобальних проблем бідності, голоду, хвороб, дитячої смертності, доступної освіти, гендерної рівності. Система традиційних соціальних інститутів ринкової економіки перестала відповідати сучасним викликам і новітнім трендам глобального розвитку, що призводить до зростання соціальної напруженості, генерації конфліктів і криз.

3. Під впливом природних, економічних, науково-технологічних і культурних факторів, традицій та особливостей формуються різні національні моделі регулювання соціальних відносин – соціал-демократичних, консервативних, ліберальних, католицьких, патерналістських. В умовах розширення, динамізації та поглиблення інтернаціоналізації, регіональної конвергенції ринків, глобальної факторної мобільності актуалізувалась проблема міжнародного регулювання соціальних відносин та їх глобальної координації в контексті забезпечення гармонізації інтересів різних суб'єктів міжнародних відносин на засадах загальноцивілізаційних цінностей. Формується мережа профільних міжнародних урядових та неурядових організацій, активізуються дво- та багатосторонні договірні практики стосовно координації та гармонізації соціальних політик, кооперації у найбільш значних та проблемних сферах

соціальних відносин, партнерства на основі дифузії знань, інформації та досвіду ефективного соціального розвитку.

4. Цілеспрямованою та інституціоналізованою на наднаціональному рівні є сучасна соціальна політика Європейського Союзу, що базується на моделі «держав добробуту». Характерними рисами регулювання соціальних відносин в ЄС є соціальний діалог, соціальне партнерство і соціальна відповідальність. Через механізми колективних переговорів і домовленостей впроваджується практика соціальної звітності і аудиту, транснаціональних тарифних угод, виробничих і громадських рад тощо. Разом з тим, у Євросоюзі не досягнуто гармонізації національних соціальних політик країн-членів, особливо після хвиль його масштабного розширення за рахунок країн ЦСЄ, рівень економічного розвитку яких не дозволяє досягти європейських соціальних стандартів.

5. Традиційна система безпосереднього нормативно-правового регулювання соціальних відносин базується на мережі профільних міжнародних організацій, функціонуючих, насамперед, в структурі ООН. Новітні адміністративні реформи сприяли впровадженню у практику їх роботи інноваційних інструментів – моніторингу соціальних параметрів в Інтернет-режимі, інформаційних систем аналізу ринку праці та використання соціальних видатків бюджетів, on-line контролю продовольчої та фармацевтичної безпеки, захворювань, катастроф і конфліктів. Одночасно у відповідь на глобальні виклики сучасності безпрецедентно зростає кількість та активізується діяльність неформальних організацій і рухів у парадигмі становлення громадянського суспільства.

6. Сучасна суб'єктно та інструментально детермінована система регулювання соціальної сфери глобальної економіки має будуватись на принципах кооперації, солідарності, субсидіарності, гнучкості, недискримінації, культурної диференціації та відповідати критеріям сталого безпечного розвитку. Важливою для соціального прогресу, вирішення глобальних проблем, вирівнювання відповідних диспропорцій та асиметрій стає не тільки взаємодія держав, регіональних блоків, міжнародних урядових і неурядових організацій, ТНК, але й глобальних міст та мегаполісів, кластерів, центрів генерування знань та інноваційних мереж. Природним середовищем функціонування такої системи стає не стільки матеріальна та інституційна структура, скільки інформаційно-комунікаційні мережі та масмедійні засоби впливу.

7. Адаптація України до європейських та глобальних соціальних стандартів життєдіяльності можлива шляхом реалізації науково-обґрунтованої соціальної політики, адекватної сучасним внутрішнім та зовнішнім умовам розвитку. Потребує системного реформування ринок праці та політика зайнятості, соціальне страхування та захист населення, охорона здоров'я, пенсійне забезпечення. Принципово важливим при цьому стають соціальні інвестиції у розвиток людського, насамперед, інтелектуального капіталу з використанням фінансового та організаційного бізнес-ресурсу на засадах соціального партнерства та соціальної корпоративної відповідальності, а також розвиток локальних форм єврорегіонального співробітництва.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

у наукових фахових виданнях:

1. Чалюк Ю.О. Інноваційні механізми міжнародного соціального інвестування / Ю.О.Чалюк // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Економіка”. – Вип. 24. – Острог: Вид-во Нац. ун-ту “Острозька академія”, 2013. – С. 86-91 (0,5 д. а.).
2. Чалюк Ю.О. Роль міжнародних неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем / Ю.О. Чалюк // Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. – К.: КНЕУ, 2013. – № 29. – Ч. 1. – С. 282-290 (0,5 д. а.).
3. Чалюк Ю.О. Соціальне прогнозування як засіб регулювання продовольчої політики ФАО / Ю.О.Чалюк // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія “Економічні науки”. – Вип. 1(6). – Т. 2. – Полтава ПДАА, 2013. – С. 321-326 (0,5 д. а.).
4. Чалюк Ю.О. Адаптація України до глобальних соціальних стандартів / Ю.О.Чалюк // Вісник Дніпропетровського університету. Серія “Економіка”. – Вип. 8(2). – Дніпропетровськ: ДНУ ім. Олеса Гончара, 2014.– С. 95-99 (0,5 д. а.).
5. Чалюк Ю.О. Особливості соціальної політики ЄС / Ю.О.Чалюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Економічні науки”. – Вип. 5.– Ч 1. – Херсон: “Гельветика”, 2014. – С. 115-118 (0,5 д. а.).
6. Чалюк Ю.А. Приоритети розвитку соціальної сфери в Україні / Ю.А.Чалюк // Вісник Одеського національного університету. Серія “Економіка”. – Том. 19.– Вип. 2/5. – Одеса: “Гельветика”, 2014. – С. 74-77 (0,5 д. а.).

у наукових виданнях іноземних держав:

7. Чалюк Юлія. Міжнародний моніторинг динаміки соціальних процесів/ Юлія Чалюк // *Racja stanu. Studia i materiały.* – Wrocław: Oficyna Wydawnicza Arboretum, 2013. – № 2–1(12–13). – S. 231-240 (0,6 д. а.).

у наукових фахових виданнях, зареєстрованих у міжнародних наукометричних базах даних:

8. Чалюк Ю.О. Країнові моделі соціалізації економіки / Ю.О.Чалюк // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України (РІНЦ).– 2014.– №2(70). – С. 89-94 (0,5 д. а.).

в інших виданнях:

9. Чалюк Ю.О. Міжнародна стратегія соціально-економічного прориву: на прикладі Фінляндії / Ю.О.Чалюк // Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку: збірник тез наукових робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф. 21-22 грудня 2012 р.: у 2 ч. – Одеса: ЦЕДР, 2012. – Ч. 1. – С. 31-33 (0,2 д. а.).
10. Чалюк Ю.О. СОТ як глобальний регулятивний орган в міжнародній системі охорони прав інтелектуальної власності / Ю.О.Чалюк // Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної економіки: матеріали ХХІ міжнар. наук.-практ. конф. 28-29 грудня 2012 р.: у 3 ч. – Львів: ЛЄФ, 2012. – Ч. 2. – С.19-21 (0,2 д. а.).
11. Чалюк Ю.О. Інноваційні механізми активізації самостійної роботи студентів / Ю.О.Чалюк // Від викладання дисциплін – до освоєння наук: трансформація змісту,

технологій освітньої діяльності [Електронний ресурс]: зб. матеріалів наук.-метод. конф. 31 січня 2013 р. – К.: КНЕУ, 2013. – 531 с. – Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/2694/1/teach_subjects_develop_science.pdf

12. Чалюк Ю. А. Принцип трипартизма в деятельности МОТ / Ю.А.Чалюк // Оценка роли экономических трансформационных процессов при формировании рыночных структур: методологический и практический аспекты: материалы IX международной научно-практической конференции для студентов, аспирантов и молодых ученых 9 февраля 2013 г. – М: Аналитический центр “Экономика и финансы”, 2013. – С. 54-57 (0,2 д. а.).

13. Чалюк Ю.А. Ускорение реформы глобального регулирования финансовых потоков социального назначения / Ю.А.Чалюк // Формирование экономического портрета национальной экономики и ее субъектов: X международная научно-практическая конференция для студентов, аспирантов и молодых ученых 14 сентября 2013 г. – Санкт-Петербург: ЦЭИ, 2013. – С. 17-20 (0,2 д. а.).

14. Чалюк Ю.О. Співпраця України з міжнародними організаціями у сфері соціальних відносин / Ю.О.Чалюк // Формування інформаційної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 14-15 березня 2014 р. – Херсон: Видавничий дім “Гельветика”, 2014. – С.22-26 (0,2 д. а.).

15. Чалюк Ю.О. Міжнародне регіональне співробітництво України у галузі соціального розвитку / Ю.О.Чалюк // Економіка та управління господарським комплексом: теорія і практика сучасності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 27 березня 2014 р. – Дніпропетровськ: НГУ, 2014. – С.67-69 (0,2 д. а.).

АНОТАЦІЯ

Чалюк Ю.О. Система регулювання соціальних відносин в глобальній економіці. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство та міжнародні економічні відносини. ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, 2015 р.

Дисертація присвячена комплексному аналізу соціальних відносин в умовах інтернаціоналізації і глобалізації, теоретичному та практичному обґрунтуванню складових системи їх регулювання на регіональному, національному і міжнародному рівнях.

У роботі ідентифіковано дефініції «соціальні відносини» та «соціальна сфера», розкрито принципи і критерії функціонування соціальної сфери в ринкових умовах, виявлено диспропорції та асиметрії глобального економічного розвитку, охарактеризовано стан і перспективи регулювання соціальних дисбалансів глобально інституційованими засобами.

Здійснено порівняльний аналіз країнових моделей соціалізації економіки, визначено імперативи та виявлено особливості соціальної політики ЄС, оцінено результативність регулюючого впливу урядових та неурядових міжнародних організацій на розвиток соціальної сфери.

Окреслено сфери і напрями глобальної координації розвитку соціальних відносин в Україні, насамперед, через ефективну співпрацю з ЄС та профільними міжнародними організаціями. Оцінено можливості та проблеми адаптації України до глобальних соціальних стандартів засобами цілеспрямованої національної політики.

Ключові слова: глобальна економіка, соціальні відносини, соціальні асиметрії, глобальне регулювання, міжнародні організації, Європейський Союз, соціальне партнерство, глобальні соціальні стандарти.

АННОТАЦИЯ

Чалюк Ю.А. Система регулирования социальных отношений в глобальной экономике. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.02 – мировое хозяйство и международные экономические отношения. ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», Киев, 2015.

Диссертация посвящена комплексному анализу социальных отношений в условиях интернационализации и глобализации, теоретико-методологическому обоснованию составляющих системы их регулирования на региональном, национальном и международном уровнях.

В работе идентифицированы дефиниции «социальные отношения» и «социальная сфера», раскрыты принципы и критерии функционирования социальной сферы в рыночных условиях, выявлены диспропорции и асимметрии экономического развития, охарактеризованы состояние и перспективы регулирования социальных дисбалансов глобально институциональными средствами.

Осуществлен сравнительный анализ страновых моделей социализации экономики, определены императивы и выявлены особенности социальной политики ЕС, оценена результативность регулятивного влияния правительственных и неправительственных международных организаций на развитие социальной сферы.

Определены сферы и направления глобальной координации развития социальных отношений в Украине, прежде всего, через эффективное сотрудничество с ЕС и профільними міжнародними організаціями. Оценены возможности и проблемы адаптации Украины к глобальным социальным стандартам средствами целенаправленной национальной политики.

Ключевые слова: глобальная экономика, социальные отношения, социальные асимметрии, глобальное регулирование, международные организации, Европейский Союз, социальное партнерство, глобальные социальные стандарты.

ABSTRACT

Chalyuk Y.O. The regulation system of social relations in the global economy. – Manuscript. The dissertation for obtaining a candidate degree in Economic Science. Specialty 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. SHEE “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”, Kyiv, 2015.

The dissertation is devoted to the complex analysis of social relations in terms of the internationalization of the world economy and the theoretical and methodological grounding of the social regulation components at the international, regional and national levels.

The most important ideas and results of the dissertation research refer to: «social relations», «social sphere», «the UN specialized agencies in the social sphere», revealed the principles and criteria of social functioning in market conditions, defined determinants of enhancing the role of international regulation institutions of social asymmetries in global economic development. Implementation of the UN current administrative reforms contributed to the emergence of qualitatively new management tools: integrated system of Internet resources (IRIS), labor market information systems, international analysis of using social expenditures (BOOST), on-line control of the disease spread, collegiate quality assessment of social projects, videoconferencing as an alternative to official business, staff certification, system of working time, disaster management training programs and educational modules to respond to their case, scholarships for girls education, school grants and programs of conditional cash transfers, "codes of practice" international food trade and the sale of generics.

The author made scientific analysis of mechanisms and instruments for international regulation of the social sphere, features of EU social policy, studied models of the economy socialization. Diagram of the assessment algorithm of social development is based on the use of integrated indexes that cover social expenditures indicators and indicators of quality of life, education and health services. Social expenditures should be seen as of the state social investments in human development. The author defines priority principle of subsidiarity, solidarity and cultural differentiation; lawmaking, organizational, scientific-publishing, technical and financial mechanisms; forms of regulatory impact in the form of global coordination, harmonization, cooperation, national diffusion and partnership. Attention is paid to trans-national, inter-regional, cross-border cooperation and cooperation within European regions, cross-border clusters, South-South partnership and IBSA triangle. Innovative mechanisms of social dialogue include: international labor inspection instruments, network of associated schools, franchised and validated educational programs, global strategy attitude to the teachers and students (SABER), global monitoring system «Voices of the Hungry» (VoH), global alarm systems and measures against the epidemic outbreak, social partnership of international intergovernmental and non-governmental organizations under the Public assessment of national economic policy.

The author has discovered the typology of international non-governmental organizations for their specific organizational forms and functioning. Selected twelve international non-governmental organizations: alliances, associations, committees, organizations, councils, services, societies, federations, foundations, founts, centers and schools. SWOT-analysis of socio-economic activities of international NGOs indicates political and economic benefits of partnership with governments.

This thesis classified the mechanisms of international social finance. This classification takes into account the restructuring instruments of the cash flows («Debt2Health»), reduce risks and attract voluntary private contributions («Product Red»). Systematized and structured

new global social resources on two criteria: the internationally agreed tax on air tickets, Carbon Emission, financial transactions and receipts through the global resources.

The author has revealed the problem of Ukraine's adaptation to global social standards, its cooperation with international organizations in the sphere of social relations and regional partnership of Ukraine in the field of social development.

Keywords: global economy, social relations, social asymmetries, global regulation, international organizations, European Union, social partnership, global social standards.